

**НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК УКРАЇНИ
ДЗВО «УНІВЕРСИТЕТ МЕНЕДЖМЕНТУ ОСВІТИ»
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ МЕНЕДЖМЕНТУ ТА ПСИХОЛОГІЇ
Кафедра педагогіки, адміністрування і спеціальної освіти**

ЗАТВЕРДЖЕНО

вченою радою ННІМП ДЗВО «Університет
менеджменту освіти»

11 вересня 2025 року, протокол № 7

Голова вченої ради ННІМП ДЗВО
«Університет менеджменту освіти»

В.В. Супрун

СОЦІАЛЬНА МЕДІАЦІЯ ТА ФАСИЛІТАЦІЯ

(шифр за ОНП – ПП.09)

РОБОЧА ПРОГРАМА

навчальної дисципліни

Рівень освіти: другий (магістерський)

Галузь знань: I Охорона здоров'я та соціальне забезпечення

Спеціальність: I10 Соціальна робота та консультування

Освітньо-наукова програма: Соціальна робота. Соціальна реабілітація

Робоча програма нормативної навчальної дисципліни «Соціальна медіація та фасилітація» циклу обов'язкових освітніх компонент освітньо-наукової програми «Соціальна робота. Соціальна реабілітація» галузі знань І Охорона здоров'я та соціальне забезпечення спеціальності ІІО Соціальна робота та консультування здобувачів другого (магістерського) рівня освіти. Київ. ДЗВО «Університет менеджменту освіти», 2025. 27 с.

Автор-укладач робочої програми навчальної дисципліни:

Н. О. Приходькіна, доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри педагогіки, адміністрування і спеціальної освіти Навчально-наукового інституту менеджменту та психології ДЗВО «Університет менеджменту освіти»

Розглянуто і схвалено на засіданні кафедри
педагогіки, адміністрування і спеціальної освіти
Навчально-наукового інституту менеджменту та
психології ДЗВО «Університет менеджменту
освіти»
(протокол № 1 від 3 вересня 2025 р.)

Затверджено вченою радою
Навчально-наукового інституту менеджменту та психології
ДЗВО «Університет менеджменту освіти»
(протокол № 7 від 11 вересня 2025 року)

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, освітній рівень, спеціальність	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів, відповідних ECTS – 4 Загальна кількість годин – 120	Галузь знань: І Охорона здоров'я та соціальне забезпечення Спеціальність: І10 Соціальна робота та консультування Освітньо-наукова програма: Соціальна робота. Соціальна реабілітація Рівень вищої освіти: другий (магістерський)	Рік підготовки	
		2	2
		Семестр	
		1	1
		Лекції	
		16	4
		Практичні, семінарські	
		32	4
		Самостійна робота	
		72	112
		Вид контролю	
		екзамен	екзамен

Примітка: співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної та аудиторної роботи становить 40 % / 60 % за денною формою навчання та 7 % / 93 % за заочною формою навчання.

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета навчальної дисципліни «Соціальна медіація та фасилітація» полягає у формуванні у здобувачів вищої освіти системних знань про теоретичні засади, принципи та технології медіації і фасилітації, а також практичних навичок їх застосування у професійній діяльності соціального працівника для конструктивного вирішення конфліктів, організації групової роботи, фасилітації діалогу між різними соціальними групами та сприяння процесам соціального партнерства.

Основні завдання навчальної дисципліни «Соціальна медіація та фасилітація»:

- ознайомити здобувачів із сучасними теоретичними підходами до розуміння медіації та фасилітації, їх принципами, моделями та сферами застосування у соціальній роботі;
- сформувати навички аналізу конфліктних ситуацій, визначення медіабельності конфлікту та обрання оптимальної стратегії його вирішення;
- забезпечити опанування технік медіаційного процесу: активного слухання, рефреймінгу, управління емоціями, складання медіаційної угоди;
- розвинути навички фасилітації групових процесів, застосування структурованих методів фасилітації та управління груповою динамікою;
- сформувати здатність застосовувати медіацію та фасилітацію у контексті соціальних конфліктів, роботи з різними цільовими групами та процесах міжсекторного партнерства;
- забезпечити розуміння етичних засад медіаційної та фасилітаційної діяльності, навичок рефлексивної практики та профілактики професійного вигорання.

Предметом вивчення дисципліни «Соціальна медіація та фасилітація» є теоретичні засади та практичні аспекти медіації і фасилітації як технологій

конструктивного вирішення конфліктів та організації групових процесів у соціальній роботі.

У результаті вивчення навчальної дисципліни «Соціальна медіація і фасилітація» здобувачі вищої освіти мають набути інтегральної компетентності – здатність розв’язувати складні задачі і проблеми у галузі соціальної роботи або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог.

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувачі вищої освіти мають набути загальних компетентностей (ЗК):

- ЗК 9. Навички міжособистісної взаємодії.
- ЗК 10. Здатність працювати в команді.

У процесі вивчення навчальної дисципліни здобувачі вищої освіти мають набути спеціальних (фахових) компетентностей (СК):

- СК 3. Здатність професійно діагностувати, прогнозувати, проектувати та моделювати соціальні ситуації.
- СК 4. Здатність до впровадження методів і технологій інноваційного практикування та управління в системі соціальної роботи.
- СК 5. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (експертами з інших галузей/видів економічної діяльності), налагоджувати взаємодію державних, громадських і комерційних організацій на підґрунті соціального партнерства.
- СК 7. Здатність до професійної рефлексії.
- СК 8. Здатність до спільної діяльності та групової мотивації, фасилітації процесів прийняття групових рішень.
- СК 9. Здатність доводити знання та власні висновки до фахівців та нефахівців.
- СК 11. Здатність виявляти професійну ідентичність та діяти згідно з цінностями соціальної роботи.

Здобувачі вищої освіти повинні отримати наступні очікувані програмні результати навчання (ПР):

- ПР 10. Аналізувати соціальний та індивідуальний контекст проблем особи, сім’ї, соціальної групи, громади, формулювати мету і завдання соціальної роботи, планувати втручання в складних і непередбачуваних обставинах відповідно до цінностей соціальної роботи.
- ПР 11. Організовувати спільну діяльність фахівців різних галузей і непрофесіоналів, здійснювати їх підготовку до виконання завдань соціальної роботи, ініціювати командоутворення та координувати командну роботу.
- ПР 17. Самостійно будувати та підтримувати цілеспрямовані, професійні взаємини з широким колом людей, представниками різних спільнот і організацій, аргументувати, переконувати, вести конструктивні переговори, результативні бесіди, дискусії, толерантно ставитися до альтернативних думок.

3. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Тема 1. Вступ до соціальної медіації та фасилітації

Поняття соціальної медіації: визначення, історичний розвиток та сучасні підходи. Поняття фасилітації як технології організації групової роботи. Взаємозв’язок медіації та фасилітації у соціальній роботі. Нормативно-правове забезпечення медіації в Україні та міжнародна практика. Принципи медіації: добровільність, нейтральність, конфіденційність, самовизначення сторін. Принципи фасилітації: інклюзивність, прозорість, фокус на процесі. Роль медіатора та фасилітатора в системі соціальних послуг. Етичні засади медіаційної та фасилітаційної діяльності.

Тема 2. Теоретичні основи конфліктології в соціальній роботі

Поняття конфлікту: структура, динаміка, типологія. Соціальні конфлікти: причини виникнення та механізми розгортання. Теорії конфліктів: Л. Козер, Р. Дарендорф, К. Боулдінг, Й. Галтунг. Модель ескалації конфлікту Ф. Глазла. Конфліктологічна компетентність соціального працівника. Стилї поведінки у конфлікті за Томасом–Кілменном. Аналіз конфлікту: визначення сторін, інтересів, позицій та потреб. Конфлікти у сфері соціальної роботи: типові ситуації та їх особливості. Ненасильницька комунікація (NVC) М. Розенберга як основа конструктивної взаємодії.

Тема 3. Медіація як технологія вирішення конфліктів

Моделі медіації: фасилітативна, оціночна, трансформативна, наративна. Сфери застосування медіації: сімейна, шкільна, громадська, трудова, відновна. Учасники медіаційного процесу: сторони конфлікту, медіатор, ко-медіатор, представники. Компетенції медіатора: нейтральність, комунікативна майстерність, управління процесом. Відновні практики та їх зв'язок із медіацією. Медіація у сфері соціального захисту та соціальних послуг. Особливості медіації в умовах нерівності сторін. Медіабельність конфлікту: критерії та оцінка.

Тема 4. Етапи та техніки медіаційного процесу

Етапи медіації: підготовка, вступне слово, виклад сторін, визначення інтересів, генерування варіантів рішень, переговори, укладання угоди. Техніки активного слухання: парафраз, відображення почуттів, підсумовування. Техніки постановки запитань: відкриті, закриті, циркулярні, рефреймінг. Управління емоціями у медіації: техніки деескалації та нормалізації. Робота з тупиковими ситуаціями (імпасами). Техніки кокусу (індивідуальної зустрічі). Складання медіаційної угоди: вимоги, структура, юридичні аспекти. Особливості онлайн-медіації.

Тема 5. Фасилітація групових процесів

Поняття фасилітації: визначення, історія, теоретичні засади. Типи фасилітації: процесна, змістовна, трансформаційна. Фасилітатор як «нейтральний провідник»: компетенції, ролі, етичні засади. Групова динаміка та етапи розвитку групи (Б. Такман). Створення безпечного простору для групової роботи. Фасилітація у контексті командної роботи та прийняття рішень. Фасилітація в соціальній роботі: робота з громадами, групами самопомогі, міждисциплінарними командами. Візуальна фасилітація та графічне записування.

Тема 6. Методи та інструменти фасилітації

Структуровані методи фасилітації: «Світове кафе» (World Café), «Відкритий простір» (Open Space Technology), «Коло» (Circle Process), «Мозковий штурм», «Шість капелюхів» Е. де Боно. Методи прийняття групових рішень: консенсус, мультиголосування, матриця пріоритетів. Техніки генерування ідей та їх оцінки. Планування фасилітаційної сесії: визначення мети, розробка дизайну, підготовка матеріалів. Роль запитань у фасилітації: типи, функції, техніки. Зворотний зв'язок у фасилітації: принципи та техніки. Оцінка ефективності фасилітації. Фасилітація у складних контекстах: конфліктні групи, травмовані спільноти.

Тема 7. Медіація та фасилітація у соціальних конфліктах

Соціальні конфлікти в Україні: типи, учасники, динаміка. Медіація у громадських конфліктах: особливості та обмеження. Фасилітація діалогу між різними соціальними групами. Медіація конфліктів у сфері надання соціальних послуг. Робота з конфліктами у мультикультурному середовищі. Фасилітація процесів соціального партнерства та міжсекторної взаємодії. Медіація та фасилітація у роботі з внутрішньо переміщеними

особами (ВПО). Діалогові практики у повоєнному суспільстві: примирення та відновлення соціальної довіри.

Тема 8. Практика медіації та фасилітації у соціальній роботі

Інтеграція медіаційних та фасилітаційних навичок у практику соціальної роботи. Медіація та фасилітація у роботі з різними цільовими групами: сім'ї, діти, особи з інвалідністю, люди похилого віку, ветерани. Супервізія та професійний розвиток медіатора/фасилітатора. Профілактика професійного вигорання фахівців. Рефлексивна практика: аналіз власного досвіду, виявлення упередженості. Побудова індивідуального плану професійного розвитку. Перспективи розвитку медіації та фасилітації в Україні. Презентація та захист групових проєктів.

4. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви тем	Кількість годин							
	Денна форма				Заочна форма			
	усього	л	п	с/р	усього	л	п	с/р
Тема 1. Вступ до соціальної медіації та фасилітації	13	2	2	9	13	2	–	11
Тема 2. Теоретичні основи конфліктології в соціальній роботі	15	2	4	9	15	–	–	15
Тема 3. Медіація як технологія вирішення конфліктів	15	2	4	9	15	2	–	13
Тема 4. Етапи та техніки медіаційного процесу	15	2	4	9	15	–	2	13
Тема 5. Фасилітація групових процесів	15	2	4	9	15	–	–	15
Тема 6. Методи та інструменти фасилітації	15	2	4	9	15	–	2	13
Тема 7. Медіація та фасилітація у соціальних конфліктах	17	2	6	9	17	–	–	17
Тема 8. Практика медіації та фасилітації у соціальній роботі	15	2	4	9	15	–	–	15
Всього	120	16	32	72	120	4	4	112

5. ТЕМИ ТА ЗМІСТ ЛЕКЦІЙНИХ ЗАНЯТЬ

№	Теми лекційних занять	Зміст лекційних занять	Години	
			денна	заочна
1	Тема 1. Вступ до соціальної медіації та фасилітації	1. Визначення та історичний розвиток медіації і фасилітації. 2. Нормативно-правове забезпечення медіації в Україні. 3. Принципи медіації та фасилітації. 4. Роль медіатора та фасилітатора у соціальній роботі.	2	2
2	Тема 2. Теоретичні основи	1. Поняття конфлікту: структура, динаміка, типологія.	2	–

	конфліктології в соціальній роботі	2. Теорії конфліктів та модель ескалації Ф. Глазла. 3. Стили поведінки у конфлікті. Ненасильницька комунікація. 4. Конфліктологічна компетентність соціального працівника.		
3	Тема 3. Медіація як технологія вирішення конфліктів	1. Моделі медіації: фасилітативна, оціночна, трансформативна, наративна. 2. Сфери застосування медіації у соціальній роботі. 3. Компетенції медіатора. Медіабельність конфлікту. 4. Відновні практики та медіація.	2	2
4	Тема 4. Етапи та техніки медіаційного процесу	1. Етапи медіаційного процесу: підготовка, вступне слово, виклад. 2. Техніки активного слухання, постановки запитань, рефреймінг. 3. Управління емоціями та робота з імпасами. 4. Складання медіаційної угоди. Онлайн-медіація.	2	—
5	Тема 5. Фасилітація групових процесів	1. Поняття фасилітації: типи, теоретичні засади. 2. Компетенції фасилітатора. Групова динаміка (Б. Такман). 3. Створення безпечного простору для групової роботи. 4. Фасилітація у соціальній роботі та роботі з громадами.	2	—
6	Тема 6. Методи та інструменти фасилітації	1. Структуровані методи фасилітації: World Café, Open Space, Circle. 2. Методи прийняття групових рішень: консенсус, голосування. 3. Планування фасилітаційної сесії: дизайн, підготовка, оцінка. 4. Фасилітація у складних контекстах.	2	—
7	Тема 7. Медіація та фасилітація у соціальних конфліктах	1. Соціальні конфлікти в Україні: типи та динаміка. 2. Медіація у громадських конфліктах та сфері соціальних послуг. 3. Фасилітація діалогу та процесів соціального партнерства. 4. Діалогові практики у повоєнному суспільстві.	2	—
8	Тема 8. Практика медіації та фасилітації у соціальній роботі	1. Інтеграція медіації та фасилітації у практику соціальної роботи. 2. Робота з різними цільовими групами. Супервізія. 3. Рефлексивна практика. Профілактика вигорання.	2	—

		4. Перспективи розвитку медіації та фасилітації в Україні.		
Всього			16	4

6. ТЕМИ ТА ЗМІСТ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

№	Теми практичних занять	Зміст практичних занять	Години	
			денна	заочна
1	Тема 1. Вступ до соціальної медіації та фасилітації	Мета: навчитися розрізняти медіацію та фасилітацію, визначати їх місце у соціальній роботі. Практичні завдання: – аналіз ситуацій: коли доцільна медіація, а коли – фасилітація; – обговорення етичних дилем медіатора та фасилітатора; – складання порівняльної таблиці медіації та фасилітації.	2	–
2	Тема 2. Теоретичні основи конфліктології в соціальній роботі	Мета: навчитися аналізувати структуру та динаміку конфліктів. Практичні завдання: – аналіз кейсів конфліктних ситуацій у соціальній роботі; – визначення стилю поведінки в конфлікті за Томасом–Кілменном (тестування); – практика ненасильницької комунікації: вправа на 4 компоненти NVC.	4	–
3	Тема 3. Медіація як технологія вирішення конфліктів	Мета: опанувати основні моделі медіації та навчитися оцінювати медіабельність конфлікту. Практичні завдання: – аналіз кейсів: визначення моделі медіації, доцільної для різних ситуацій; – оцінка медіабельності конфліктів за критеріями; – рольова гра: перша зустріч медіатора зі сторонами конфлікту.	4	–
4	Тема 4. Етапи та техніки медіаційного процесу	Мета: опанувати основні техніки медіаційного процесу. Практичні завдання: – рольова гра: повний цикл медіації за структурованим кейсом; – практика технік активного слухання та рефреймінгу; – вправа на складання медіаційної угоди.	4	2
5	Тема 5. Фасилітація групових процесів	Мета: навчитися фасилітувати групові процеси та управляти груповою динамікою. Практичні завдання: – практична вправа: фасилітація групової дискусії на задану тему;	4	–

		– аналіз групової динаміки за моделлю Б. Такмана; – рольова гра: управління «складними» учасниками групи.		
6	Тема 6. Методи та інструменти фасилітації	Мета: опанувати конкретні методи та інструменти фасилітації. Практичні завдання: – проведення сесії «Світове кафе» за обраною темою; – практика методу «Коло» (Circle Process); – розробка дизайну фасилітаційної сесії для заданої ситуації.	4	2
7	Тема 7. Медіація та фасилітація у соціальних конфліктах	Мета: розвинути навички застосування медіації та фасилітації у реальних соціальних конфліктах. Практичні завдання: – рольова гра: медіація громадського конфлікту (кейс з реальної ситуації); – фасилітація діалогу між представниками різних соціальних груп; – розробка плану фасилітованого процесу соціального партнерства.	6	–
8	Тема 8. Практика медіації та фасилітації у соціальній роботі	Мета: інтегрувати набуті навички медіації та фасилітації в професійну діяльність. Практичні завдання: – комплексна рольова гра: медіація з елементами фасилітації; – рефлексія власного навчального досвіду: аналіз зростання; – презентація та захист групових проєктів.	4	–
Всього			32	4

7. САМОСТІЙНА РОБОТА

№	Теми	Завдання для самостійної роботи	Години	
			денна	заочна
1	Тема 1. Вступ до соціальної медіації та фасилітації	Мета: Сформувати базове розуміння предмета, завдань та основних понять соціальної медіації та фасилітації. Завдання 1. Складіть порівняльну таблицю основних моделей медіації (трансформативна, оціночна, фасилітативна, наративна): теоретичні засади, роль медіатора, переваги та обмеження. 2. Проаналізуйте нормативно-правову базу медіації в Україні. Підготуйте аналітичну записку з оглядом чинного законодавства та рекомендаціями. 3. Напишіть есе (1,5–2 сторінки): «Роль медіації у розбудові соціального капіталу громад».	9	11

		4. Складіть глосарій 25–30 ключових термінів соціальної медіації та фасилітації (українською та англійською мовами). 5. Опрацюйте одну з базових праць з медіації (наприклад, К. Мур «Медіаційний процес» або Б. Буш, Дж. Фолджер «Що може медіація»). Складіть конспект ключових ідей.		
2	Тема 2. Теоретичні основи конфліктології в соціальній роботі	Мета: Засвоїти теоретичні основи конфліктології та розвинути навички аналізу конфліктних ситуацій. Завдання 1. Побудуйте класифікаційну схему конфліктів у соціальній роботі за різними критеріями (за суб'єктами, причинами, рівнем, динамікою). Наведіть приклади. 2. Порівняйте теоретичні підходи до конфлікту: функціоналістський (Козер), діалектичний (Дарендорф), структурний (Галтунг). Складіть порівняльну таблицю. 3. Проаналізуйте конфліктну ситуацію з власного досвіду або з відкритих джерел за допомогою моделі ескалації Ф. Глазла. Визначте стадію конфлікту та можливі шляхи деескалації. 4. Підготуйте аналітичне есе «Роль ненасильницької комунікації М. Розенберга у практиці соціальної роботи». 5. Складіть порівняльну таблицю стилів поведінки у конфлікті за Томасом–Кілменном із прикладами ситуацій із соціальної роботи, коли кожен стиль є доцільним.	9	15
3	Тема 3. Медіація як технологія вирішення конфліктів	Мета: Поглибити знання про моделі медіації та сфери їх застосування у соціальній роботі. Завдання 1. Складіть порівняльну таблицю моделей медіації (фасилітативна, оціночна, трансформативна, наративна): теоретичні засади, роль медіатора, сфери застосування, переваги та обмеження. 2. Підготуйте аналітичний огляд «Відновні практики у соціальній роботі: зв'язок із медіацією та можливості впровадження в Україні». 3. Проаналізуйте 3–5 кейсів та визначте, чи є конфлікт медіабельним. Обґрунтуйте свою відповідь за критеріями медіабельності. 4. Напишіть есе (1,5–2 сторінки): «Трансформативна медіація Буша та Фолджера: можливості та обмеження у соціальній роботі». 5. Підготуйте огляд застосування медіації у сфері захисту прав дітей в Україні та за кордоном.	9	13

4	Тема 4. Етапи та техніки медіаційного процесу	Мета: Поглибити навички застосування медіаційних технік та закріпити знання про етапи медіації. Завдання 1. Складіть покрокову блок-схему медіаційного процесу із зазначенням ключових завдань, технік та можливих труднощів на кожному етапі. 2. Підготуйте методичну розробку «Техніки рефреймінгу в медіації: типи, алгоритм, приклади застосування». 3. Розробіть сценарій вступного слова медіатора (3–5 хвилин). Обґрунтуйте включення кожного елемента. 4. Проаналізуйте техніки роботи з емоціями в медіації. Складіть каталог технік із прикладами застосування. 5. Напишіть есе (1,5–2 сторінки): «Можливості та виклики онлайн-медіації у сучасних умовах».	9	13
5	Тема 5. Фасилітація групових процесів	Мета: Поглибити знання про фасилітацію як технологію та розвинути навички управління груповою динамікою. Завдання 1. Складіть порівняльну таблицю ролей фасилітатора, тренера, модератора та медіатора. Визначте спільне та відмінне. 2. Проаналізуйте модель розвитку групи Б. Такмана (forming, storming, norming, performing, adjourning). Для кожного етапу визначте завдання фасилітатора. 3. Підготуйте огляд «Візуальна фасилітація: принципи, інструменти, застосування у соціальній роботі». 4. Розробіть сценарій фасилітації групової зустрічі міждисциплінарної команди (90 хвилин). Зазначте мету, етапи, техніки. 5. Напишіть рефлексивне есе (1,5–2 сторінки): «Мій досвід участі в групових процесах: ролі, які я обираю, та виклики, з якими стикаюся».	9	15
6	Тема 6. Методи та інструменти фасилітації	Мета: Поглибити знання про конкретні методи фасилітації та розвинути навички планування фасилітаційних сесій. Завдання 1. Складіть каталог методів фасилітації (не менше 10) із зазначенням мети, процедури, розміру групи, часу, переваг та обмежень. 2. Розробіть дизайн фасилітаційної сесії для обговорення стратегії розвитку соціальної служби (2 години). Зазначте мету, етапи, методи, матеріали. 3. Підготуйте методичну розробку «Метод “Відкритий простір” (Open Space Technology):	9	13

		принципи, процедура, застосування у громадській роботі». 4. Проаналізуйте методи прийняття групових рішень (консенсус, голосування, фіст-ту-файв). Визначте, коли кожен метод є найбільш доцільним. 5. Напишіть есе (1,5–2 сторінки): «Circle Process як інструмент відновної справедливості та соціальної роботи».		
7	Тема 7. Медіація та фасилітація у соціальних конфліктах	Мета: Поглибити розуміння застосування медіації та фасилітації у контексті соціальних конфліктів та повоєнного суспільства. Завдання 1. Проаналізуйте 3–5 випадків соціальних конфліктів в Україні. Визначте, чи були б ефективними медіація або фасилітація для їх вирішення. Обґрунтуйте свою позицію. 2. Підготуйте аналітичний огляд «Діалогові практики у повоєнних суспільствах: міжнародний досвід та уроки для України». 3. Розробіть план фасилітованого процесу інтеграції ВПО у приймаючу громаду. Зазначте мету, учасників, етапи, методи, ризики. 4. Проаналізуйте роль фасилітації у процесах децентралізації та розвитку громад. Наведіть приклади успішних практик. 5. Напишіть есе (1,5–2 сторінки): «Можливості та обмеження медіації у конфліктах між клієнтами та соціальними службами».	9	17
8	Тема 8. Практика медіації та фасилітації у соціальній роботі	Мета: Узагальнити набуті знання та навички, сформувати індивідуальний план професійного розвитку. Завдання 1. Розробіть індивідуальний план професійного розвитку як медіатора/фасилітатора на 1 рік. Зазначте цілі, заходи, ресурси, індикатори досягнення. 2. Підготуйте аналітичну записку «Перспективи інституціалізації медіації у системі соціальних послуг в Україні». 3. Проведіть самооцінку медіаційних та фасилітаційних компетенцій (на початку та наприкінці курсу). Проаналізуйте динаміку розвитку. 4. Підготуйте груповий проєкт з розробки програми медіації або фасилітації для конкретної соціальної служби. 5. Напишіть рефлексивне есе (2–3 сторінки): «Що я дізнався/дізналась про себе як медіатора/фасилітатора: ключові інсайти та плани на майбутнє».	9	15

Всього	72	112
---------------	-----------	------------

8. ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ

Тема 1. Вступ до соціальної медіації та фасилітації

№	Завдання	Форма звітності
1	Підготуйте аналітичне есе «Еволюція медіаційної практики: від давніх часів до сучасності». Розкрийте внесок ключових шкіл та дослідників.	Есе, 3–4 сторінки
2	Проведіть порівняльний аналіз моделей медіації у трьох країнах (наприклад, США, Австралія, Україна). Визначте спільне та відмінне.	Аналітична записка, 2–3 сторінки + таблиця
3	Складіть анотований бібліографічний огляд 10 ключових праць з медіації та фасилітації, опублікованих протягом останніх 10 років.	Бібліографічний огляд, 3–4 сторінки
4	Розробіть навчальну презентацію (15–18 слайдів) «Медіація та фасилітація у системі соціальної роботи: сучасний стан та перспективи».	Презентація + пояснювальна записка
5	Проаналізуйте вплив культурного контексту на практику медіації. Наведіть приклади крос-культурних відмінностей у підходах до вирішення конфліктів.	Аналітичне есе, 3–4 сторінки
6	Складіть концептуальну карту (mind map) «Соціальна медіація та фасилітація: ключові поняття, теорії та зв'язки з суміжними дисциплінами».	Концептуальна карта + коментар
7	Підготуйте огляд етичних кодексів медіаторів різних професійних організацій (ACR, CEDR, НАДС). Визначте спільні принципи.	Аналітичний огляд, 2–3 сторінки
8	Проведіть міні-дослідження уявлень студентів/фахівців про медіацію (опитування 10–15 осіб). Порівняйте побутові уявлення з науковими даними.	Звіт міні-дослідження, 3–4 сторінки
9	Напишіть есе «Чому медіація є актуальною для сучасного українського суспільства в умовах воєнних дій та повоєнного відновлення?».	Есе, 3–4 сторінки
10	Розробіть інфографіку «Медіація vs Судовий процес: порівняння підходів до вирішення конфліктів». Додайте текстовий коментар.	Інфографіка + коментар (1–1,5 сторінки)

Тема 2. Теоретичні основи конфліктології в соціальній роботі

№	Завдання	Форма звітності
1	Підготуйте аналітичний огляд теорії конфліктів Й. Галтунга (трикутник насильства, позитивний та негативний мир). Покажіть її застосування у соціальній роботі.	Аналітичний огляд, 3–4 сторінки
2	Розробіть навчальний кейс конфліктної ситуації між клієнтом та соціальним працівником. Опишіть структуру конфлікту, динаміку, варіанти вирішення.	Навчальний кейс, 2–3 сторінки + запитання

3	Проведіть контент-аналіз медійних повідомлень про соціальні конфлікти в Україні. Визначте типові причини, учасників та шляхи вирішення.	Аналітична робота, 3–4 сторінки
4	Підготуйте реферативну роботу «Конфліктологічна компетентність соціального працівника: структура, діагностика, розвиток».	Реферативна робота, 3–4 сторінки
5	Складіть програму тренінгу з ненасильницької комунікації для соціальних працівників (4 заняття по 2 години).	Програма тренінгу, 4–5 сторінок
6	Проаналізуйте гендерні аспекти конфліктів у соціальній сфері. Як гендер впливає на стиль поведінки в конфлікті та вибір стратегій вирішення?	Аналітичне есе, 3–4 сторінки
7	Розробіть інфографіку «9 стадій ескалації конфлікту за Ф. Глазлом» з прикладами із соціальної роботи. Додайте пояснювальний текст.	Інфографіка + коментар
8	Підготуйте огляд конфліктів у громадах ВПО: типові причини, учасники, стратегії вирішення. Використайте дані українських досліджень.	Аналітичний огляд, 3–4 сторінки
9	Порівняйте підходи до управління конфліктами у різних культурних контекстах (індивідуалістичні vs колективістичні суспільства).	Порівняльний аналіз, 3–4 сторінки
10	Напишіть рефлексивне есе «Мій стиль поведінки в конфлікті: сильні сторони та зони розвитку як майбутнього медіатора».	Рефлексивне есе, 2–3 сторінки

Тема 3. Медіація як технологія вирішення конфліктів

№	Завдання	Форма звітності
1	Підготуйте детальний аналітичний опис трансформативної моделі медіації Буша та Фолджера: теоретичні засади, ключові поняття (empowerment, recognition), протокол, докази ефективності.	Аналітичний огляд, 3–4 сторінки
2	Порівняйте застосування медіації у сімейних конфліктах у трьох країнах. Зазначте правову базу, організаційні моделі, ефективність.	Порівняльний аналіз, 3–4 сторінки + таблиця
3	Розробіть навчальний кейс сімейної медіації з участю дітей. Опишіть ситуацію, етапи медіації, особливості роботи з дітьми.	Навчальний кейс, 3–4 сторінки
4	Підготуйте огляд практики шкільної медіації: моделі, програми навчання медіаторів-однолітків, докази ефективності.	Реферативна робота, 3–4 сторінки
5	Проаналізуйте особливості медіації в ситуаціях домашнього насильства: дискусії, обмеження, альтернативні підходи.	Аналітичне есе, 3–4 сторінки
6	Підготуйте огляд «Медіація у кримінальних справах: відновне правосуддя та його значення для соціальної роботи».	Реферативний огляд, 3–4 сторінки
7	Розробіть чек-лист для оцінки медіабельності конфлікту соціальним працівником (15–20 пунктів із поясненнями).	Чек-лист + методичний супровід

8	Проаналізуйте наративну модель медіації Дж. Вінсліда та Дж. Монка. Порівняйте з фасилітативною моделлю.	Аналітична записка, 3–4 сторінки
9	Підготуйте огляд громадської медіації: моделі, приклади програм, роль у розбудові миру на рівні громад.	Аналітичний огляд, 3–4 сторінки
10	Напишіть есе «Роль медіації у повоєнному примиренні та відновленні соціальної довіри в українських громадах».	Есе, 3–4 сторінки

Тема 4. Етапи та техніки медіаційного процесу

№	Завдання	Форма звітності
1	Розробіть детальний протокол медіації сімейного конфлікту (розлучення з дітьми). Опишіть дії медіатора на кожному етапі, техніки, можливі труднощі.	Протокол медіації, 4–5 сторінок
2	Підготуйте методичний огляд технік активного слухання в медіації: парафраз, відображення, підсумовування, «я-повідомлення». Наведіть діалогові приклади.	Методичний огляд, 3–4 сторінки
3	Проаналізуйте стратегії роботи з тупиковими ситуаціями (імпасами) в медіації. Опишіть техніки: кокус, перерва, перефокусування, BATNA.	Аналітична записка, 3–4 сторінки
4	Розробіть шаблон медіаційної угоди для конфлікту у сфері надання соціальних послуг. Обґрунтуйте включення кожного розділу.	Шаблон угоди + коментар
5	Підготуйте порівняльний аналіз технік постановки запитань у медіації та психотерапевтичному консультуванні. Визначте спільне та відмінне.	Порівняльний аналіз, 3–4 сторінки
6	Проаналізуйте особливості онлайн-медіації: технічні вимоги, етичні аспекти, адаптація технік, переваги та обмеження.	Аналітична записка, 3–4 сторінки
7	Розробіть тренінгову вправу для практикування техніки рефреймінгу (45–60 хвилин). Опишіть мету, матеріали, інструкцію, обговорення.	Методична розробка вправи
8	Підготуйте кейс-стаді невдалої медіації. Проаналізуйте причини невдачі та запропонуйте альтернативні стратегії.	Кейс-стаді, 3–4 сторінки
9	Проаналізуйте роль BATNA (найкраща альтернатива переговорній угоді) у медіації. Наведіть приклади із соціальної роботи.	Аналітичне есе, 3–4 сторінки
10	Складіть пам'ятку «10 помилок початківця-медіатора та як їх уникнути» з обґрунтуванням на основі теорії та практики.	Пам'ятка + обґрунтування

Тема 5. Фасилітація групових процесів

№	Завдання	Форма звітності
1	Підготуйте аналітичний огляд компетенцій фасилітатора за стандартами Міжнародної асоціації фасилітаторів (IAF). Визначте ключові навички та шляхи їх розвитку.	Аналітичний огляд, 3–4 сторінки
2	Розробіть програму фасилітованої зустрічі для групи самопомогі (батьки дітей з інвалідністю). Зазначте мету, етапи, техніки, очікувані результати.	Програма зустрічі, 3–4 сторінки

3	Проаналізуйте концепцію «психологічної безпеки» (А. Edmondson) та її значення для фасилітації. Як створити безпечний простір у групі?	Аналітичне есе, 3–4 сторінки
4	Підготуйте каталог стратегій роботи зі «складними» учасниками групи (мовчазний, домінуючий, агресивний, відволікаючий). Наведіть приклади.	Каталог стратегій, 3–4 сторінки
5	Розробіть вправу для розвитку навичок фасилітації у студентів (45 хвилин). Опишіть мету, інструкцію, матеріали, рефлексію.	Методична розробка
6	Проаналізуйте роль фасилітації у процесах планування на рівні громади (community planning). Наведіть приклади успішних практик.	Аналітична записка, 3–4 сторінки
7	Підготуйте огляд «Онлайн-фасилітація: інструменти, виклики та найкращі практики». Розгляньте платформи та техніки адаптації.	Огляд, 3–4 сторінки
8	Проведіть самооцінку фасилітаційних компетенцій за будь-якою шкалою. Складіть індивідуальний план розвитку.	Самооцінка + план, 2–3 сторінки
9	Розробіть інфографіку «Етапи групової динаміки за Такманом та завдання фасилітатора на кожному етапі».	Інфографіка + коментар
10	Напишіть есе «Фасилітація як інструмент демократизації прийняття рішень у громадах».	Есе, 3–4 сторінки

Тема 6. Методи та інструменти фасилітації

№	Завдання	Форма звітності
1	Підготуйте детальний методичний огляд методу «Світове кафе» (World Café): історія, принципи, процедура, приклади застосування у соціальній сфері.	Методичний огляд, 3–4 сторінки
2	Розробіть дизайн фасилітаційної сесії для громадських консультацій щодо створення нової соціальної послуги у громаді (3 години).	Дизайн сесії, 4–5 сторінок
3	Проаналізуйте метод «Шість капелюхів мислення» Е. де Бона та його застосування у фасилітації прийняття рішень. Наведіть приклади.	Аналітична записка, 3–4 сторінки
4	Підготуйте огляд технологій візуальної фасилітації (graphic recording, graphic facilitation). Розгляньте інструменти, техніки, приклади.	Огляд, 3–4 сторінки + ілюстрації
5	Розробіть набір запитань для фасилітації обговорення складної теми (наприклад, інклюзія у громаді). Класифікуйте запитання за типами та функціями.	Набір запитань + методичний коментар
6	Проаналізуйте метод «Коло» (Circle Process) К. Праніс: теоретичні засади, процедура, застосування у відновних практиках та соціальній роботі.	Аналітичний огляд, 3–4 сторінки
7	Підготуйте порівняльний аналіз методів генерування ідей: мозковий штурм, brainwriting, SCAMPER, метод 6-3-5. Визначте оптимальні умови застосування.	Порівняльний аналіз, 3–4 сторінки
8	Розробіть форму оцінки ефективності фасилітаційної сесії для учасників та фасилітатора. Обґрунтуйте обрані критерії.	Форма оцінки + обґрунтування

9	Підготуйте кейс-стаді успішної фасилітації громадського процесу (з відкритих джерел). Проаналізуйте використані методи та результати.	Кейс-стаді, 3–4 сторінки
10	Напишіть есе «Фасилітація в умовах конфлікту: виклики та стратегії роботи з травмованими спільнотами».	Есе, 3–4 сторінки

Тема 7. Медіація та фасилітація у соціальних конфліктах

№	Завдання	Форма звітності
1	Підготуйте аналітичний огляд досвіду діалогових практик у повоєнних суспільствах (Південна Африка, Руанда, Боснія, Колумбія). Зробіть проєкцію на Україну.	Аналітичний огляд, 4–5 сторінок
2	Розробіть проєкт програми медіації конфліктів між ВПО та приймаючою громадою: мета, цільова група, етапи, методи, індикатори ефективності.	Проєкт програми, 4–5 сторінок
3	Проаналізуйте конфлікти у сфері надання соціальних послуг. Визначте типові причини, учасників, стратегії вирішення через медіацію.	Аналітична записка, 3–4 сторінки
4	Підготуйте огляд практики медіації конфліктів у мультикультурному середовищі. Як культурні відмінності впливають на процес медіації?	Аналітичний огляд, 3–4 сторінки
5	Розробіть дизайн фасилітованого громадського діалогу на тему «Як жити разом: ВПО та місцева громада» (3 години, 30 учасників).	Дизайн діалогу, 4–5 сторінок
6	Проаналізуйте роль фасилітації у процесах міжсекторного партнерства (держава, бізнес, громадський сектор). Наведіть приклади успішних практик.	Аналітична записка, 3–4 сторінки
7	Підготуйте методичні рекомендації щодо медіації конфліктів у командах соціальних працівників.	Методичні рекомендації, 3–4 сторінки
8	Розробіть тренінгову програму «Медіація та фасилітація для лідерів громад» (3 дні). Зазначте мету, теми, методи, матеріали.	Програма тренінгу, 4–5 сторінок
9	Проаналізуйте роль медіації у розв’язанні земельних та майнових конфліктів у громадах. Наведіть приклади з українського контексту.	Аналітичне есе, 3–4 сторінки
10	Напишіть рефлексивне есе «Мої ресурси та виклики як майбутнього фасилітатора громадських процесів».	Рефлексивне есе, 2–3 сторінки

Тема 8. Практика медіації та фасилітації у соціальній роботі

№	Завдання	Форма звітності
1	Підготуйте аналітичний огляд практики медіації у роботі з сім’ями в ситуації розлучення. Розгляньте роль соціального працівника як медіатора.	Аналітичний огляд, 3–4 сторінки
2	Розробіть програму впровадження медіаційних практик у діяльність конкретної соціальної служби (ЦНАП, ЦСП, ЦСССДМ).	Програма впровадження, 4–5 сторінок

3	Проаналізуйте роль фасилітації у роботі з людьми похилого віку: групи підтримки, планування догляду, вирішення конфліктів.	Аналітична записка, 3–4 сторінки
4	Підготуйте огляд практики медіації у роботі з ветеранами та їхніми сім'ями. Визначте специфіку та адаптацію технік.	Аналітичний огляд, 3–4 сторінки
5	Розробіть програму супервізії для медіаторів, які працюють у соціальній сфері (8 сесій). Зазначте мету, теми, методи.	Програма супервізії, 4–5 сторінок
6	Проаналізуйте ризики професійного вигорання медіаторів та фасилітаторів. Запропонуйте стратегії профілактики.	Аналітичне есе, 3–4 сторінки
7	Підготуйте методичні рекомендації «Фасилітація інклюзивних процесів: робота з людьми з особливими потребами у групових форматах».	Методичні рекомендації, 3–4 сторінки
8	Розробіть проєкт дослідження ефективності медіації у системі надання соціальних послуг: мета, гіпотези, методи, вибірка, етичні аспекти.	Проєкт дослідження, 4–5 сторінок
9	Підготуйте аналітичну записку «Медіація та фасилітація у контексті реформи системи соціальних послуг в Україні».	Аналітична записка, 3–4 сторінки
10	Напишіть есе «Моя професійна ідентичність як соціального працівника-медіатора/фасилітатора: цінності, переконання, прагнення».	Есе, 3–4 сторінки

9. ПИТАННЯ ДО ІСПИТУ

1. Розкрийте поняття соціальної медіації в історичній перспективі. Як змінювалося розуміння цього феномену?
2. У чому полягає відмінність між медіацією, арбітражем та судовим розглядом? Наведіть приклади.
3. Охарактеризуйте основні принципи медіації: добровільність, нейтральність, конфіденційність, самовизначення сторін.
4. Розкрийте поняття фасилітації та її теоретичні засади. Чим фасилітація відрізняється від модерації?
5. Охарактеризуйте нормативно-правове забезпечення медіації в Україні. Які перспективи розвитку законодавства?
6. Яку роль відіграє медіатор у системі соціальних послуг? Наведіть приклади ситуацій застосування.
7. Охарактеризуйте етичні засади медіаційної та фасилітаційної діяльності.
8. Опишіть структуру, динаміку та типологію соціальних конфліктів.
9. Порівняйте теорії конфліктів Л. Козера, Р. Дарендорфа та Й. Галтунга.
10. Охарактеризуйте модель ескалації конфлікту Ф. Глазла. Як вона застосовується у практиці медіації?
11. Розкрийте суть стилів поведінки у конфлікті за Томасом–Кілменном. Наведіть приклади із соціальної роботи.
12. Що таке ненасильницька комунікація (NVC) М. Розенберга? Як вона застосовується у медіації?
13. Опишіть конфліктологічну компетентність соціального працівника.
14. Порівняйте моделі медіації: фасилітативну, оціночну, трансформативну та наративну.
15. Охарактеризуйте сфери застосування медіації: сімейну, шкільну, громадську, трудову.
16. Які компетенції необхідні медіатору? Як розвивати навички нейтральності?

17. Що таке відновні практики та як вони пов'язані з медіацією?
18. Розкрийте поняття медіабельності конфлікту. За якими критеріями оцінюється?
19. Опишіть особливості медіації в умовах нерівності сторін.
20. Охарактеризуйте етапи медіаційного процесу: від підготовки до укладання угоди.
21. Які техніки активного слухання використовуються в медіації? Наведіть приклади.
22. Розкрийте суть техніки рефреймінгу та її застосування у медіації.
23. Охарактеризуйте техніки управління емоціями у медіації.
24. Як працювати з тупиковими ситуаціями (імпасами) в медіації?
25. Опишіть техніку кокусу. Коли та як вона застосовується?
26. Які вимоги до медіаційної угоди? Опишіть її структуру.
27. Охарактеризуйте особливості онлайн-медіації.
28. Розкрийте поняття фасилітації групових процесів. Які типи фасилітації існують?
29. Охарактеризуйте групову динаміку за моделлю Б. Такмана. Яка роль фасилітатора на кожному етапі?
30. Як створити безпечний простір для групової роботи?
31. Опишіть метод «Світове кафе» (World Café): принципи, процедура, застосування.
32. Охарактеризуйте метод «Відкритий простір» (Open Space Technology).
33. Розкрийте суть методу «Коло» (Circle Process) та його застосування у соціальній роботі.
34. Порівняйте методи прийняття групових рішень: консенсус, голосування, матриця пріоритетів.
35. Як планувати фасилітаційну сесію? Опишіть основні етапи підготовки.
36. Охарактеризуйте роль запитань у фасилітації. Які типи запитань використовуються?
37. Як оцінити ефективність фасилітації?
38. Охарактеризуйте типові соціальні конфлікти в Україні та підходи до їх вирішення.
39. Опишіть особливості медіації громадських конфліктів.
40. Як фасилітувати діалог між різними соціальними групами?
41. Охарактеризуйте роль медіації та фасилітації у роботі з ВПО.
42. Розкрийте поняття діалогових практик у повоєнному суспільстві.
43. Як медіація та фасилітація застосовуються у процесах соціального партнерства?
44. Охарактеризуйте особливості медіації у мультикультурному середовищі.
45. Як інтегрувати медіаційні та фасилітаційні навички у практику соціальної роботи?
46. Охарактеризуйте особливості медіації у роботі з різними цільовими групами.
47. Яку роль відіграє супервізія у професійному розвитку медіатора/фасилітатора?
48. Опишіть стратегії профілактики професійного вигорання медіаторів та фасилітаторів.
49. Що таке рефлексивна практика? Як вона застосовується у контексті медіації та фасилітації?
50. Охарактеризуйте перспективи розвитку медіації та фасилітації в Україні.
51. Розкрийте роль фасилітації у командній роботі міждисциплінарних команд соціальних працівників.
52. Охарактеризуйте компетентності фасилітатора за стандартами IAF.
53. Як застосувати метод «Шість капелюхів мислення» у фасилітації прийняття рішень?
54. Порівняйте візуальну фасилітацію та класичну. Які переваги візуальних методів?
55. Опишіть принципи побудови реабілітаційного процесу з використанням медіаційних практик.

56. Охарактеризуйте роль громади у відновленні після конфлікту. Як фасилітація сприяє цьому процесу?
57. Розкрийте зв'язок між медіацією та соціальним капіталом громади.
58. Які стратегії роботи зі «складними» учасниками групи використовує фасилітатор?
59. Охарактеризуйте роль медіації у захисті прав дітей.
60. Опишіть принципи трансформативної медіації Буша та Фолджера.
61. Розкрийте взаємозв'язок між медіацією, фасилітацією та конструктивними переговорами у соціальній роботі.
62. Охарактеризуйте стратегії медіації конфліктів між клієнтами та соціальними службами.
63. Як побудувати та підтримувати професійні взаємини у контексті медіаційної практики?
64. Охарактеризуйте роль професійної ідентичності та цінностей соціальної роботи у діяльності медіатора.
65. Порівняйте наративну модель медіації з фасилітативною. Визначте переваги та обмеження кожної.
66. Розкрийте поняття BATNA та його роль у медіації. Наведіть приклади із соціальної роботи.
67. Охарактеризуйте роль фасилітації у процесах децентралізації та реформування системи соціальних послуг.
68. Як медіація та фасилітація сприяють побудові толерантного суспільства?
69. Охарактеризуйте особливості фасилітації у роботі з травмованими спільнотами.
70. Які організаційні умови необхідні для впровадження медіації у соціальній службі?
71. Розкрийте роль медіації у повоєнному примиренні та відновленні соціальної довіри.
72. Охарактеризуйте практику використання Circle Process у роботі з ветеранами та їхніми сім'ями.
73. Як фасилітація сприяє демократизації прийняття рішень у громадах?
74. Які перспективи застосування медіації у кримінальних справах з точки зору соціальної роботи?
75. Опишіть стратегії фасилітації інклюзивних процесів: робота з людьми з інвалідністю у групових форматах.
76. Охарактеризуйте досвід діалогових практик у повоєнних суспільствах (ПАР, Руанда, Колумбія) та його значення для України.
77. Розкрийте зв'язок між професійним вигоранням, вторинною травматизацією та практикою медіації у соціальній роботі.

10. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

У процесі викладання навчальної дисципліни «Соціальна медіація і фасилітація» використовується комплекс методів навчання, що забезпечують як теоретичне засвоєння матеріалу, так і формування практичних навичок.

Словесні методи становлять основу теоретичної підготовки. Лекції подаються у формі проблемного викладу, що дозволяє розглядати складні питання конфліктології, медіації та фасилітації через призму різних наукових підходів. Бесіди та дискусії використовуються для поглибленого аналізу кейсових ситуацій, етичних дилем у практиці медіатора та фасилітатора.

Практичні методи: рольові ігри, що моделюють медіаційний процес та фасилітацію групових зустрічей; тренінгові вправи з опанування технік активного слухання, рефреймінгу, управління емоціями, ненасильницької комунікації; аналіз кейсових випадків конфліктних ситуацій у соціальній роботі.

Інтерактивні методи посідають вагоме місце у структурі курсу. Робота в малих групах сприяє розвитку навичок командної взаємодії та спільного прийняття рішень. Метод «Світове кафе» дозволяє організувати обговорення різних аспектів медіації та фасилітації у ротаційному форматі. Метод «Коло» використовується для побудови діалогу на засадах рівноправності та відкритості. «Відкритий простір» застосовується для генерування ідей та самоорганізації групи.

Дослідницькі методи передбачають підготовку аналітичних оглядів сучасних наукових публікацій, критичний аналіз практик медіації та фасилітації в різних контекстах.

Самостійне навчання реалізується у підготовці до практичних занять, у виконанні завдань для самостійної роботи.

Мультимедійна апаратура, екран, бібліотечні фонди, проєктор, фліпчарт, додатки Mentimeter, Padlet-дошки, Kahoot!, Canva, платформа для проведення відеоконференцій Zoom

11. МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Навчальні досягнення здобувачів оцінюються на основі Положення про екзамени та заліки у Навчально-науковому інституті менеджменту та психології ДЗВО «Університет менеджменту та психології» (http://umo.edu.ua/images/content/institutes/imp/docum/polog3/26Положення%20про%20іспити%20та%20заліки_n2_1.pdf).

Поточний контроль здійснюється систематично впродовж вивчення дисципліни та передбачає: усне опитування на практичних заняттях; оцінювання виступів та доповідей здобувачів; перевірку виконання практичних завдань, зокрема, рольових ігор з медіації та фасилітації, аналізу кейсів, розробки дизайнів фасилітаційних сесій; оцінювання участі в інтерактивних формах роботи; перевірку письмових робіт.

Формою підсумкового контролю є екзамен. Загальна (остаточна) кількість балів вираховується сумарно: бали поточного контролю – 60 балів, складання екзамену – 40 балів.

Критерії та шкала оцінювання

Основними критеріями, що характеризують рівень компетентності здобувачів вищої освіти при оцінюванні результатів поточного та підсумкового контролю з навчальної дисципліни «Соціальна медіація та фасилітація», є:

- повнота і вчасність виконання всіх видів навчальної роботи, передбачених робочою програмою навчальної дисципліни;
- глибина і характер знань навчального матеріалу за змістом навчальної дисципліни;
- вміння аналізувати явища, що вивчаються, у їх взаємозв'язку і розвитку;
- характер відповідей на поставлені питання (чіткість, лаконічність, логічність, послідовність тощо);
- вміння застосовувати теоретичні положення у процесі розв'язання практичних завдань;
- вміння аналізувати достовірність одержаних результатів.

Під час усних відповідей оцінюється розуміння сутності основних концепцій, принципів та моделей медіації і фасилітації; вільне володіння фаховою термінологією, уміння порівнювати та критично аналізувати різні теоретичні підходи до вирішення конфліктів та організації групових процесів, здатність відповідати на додаткові та уточнюючі запитання, демонструючи гнучкість мислення.

Практичні навички демонструються через уміння проводити медіаційний процес, дотримуючись його етапів та принципів; здатність добирати та коректно застосовувати техніки активного слухання, рефреймінгу, управління емоціями, ненасильницької комунікації; володіння базовими методами фасилітації групових процесів; здатність моделювати медіаційну та фасилітаційну взаємодію у форматі рольових ігор, демонструючи навички нейтральності, управління процесом, встановлення контакту та

дотримання етичних стандартів; здатність аналізувати кейсові випадки конфліктних ситуацій з визначенням структури конфлікту, інтересів сторін, медіабельності та стратегій вирішення; уміння планувати та проводити фасилітаційні сесії з використанням структурованих методів (World Café, Circle Process, Open Space); здатність розробляти дизайн фасилітаційних зустрічей та складати медіаційні угоди.

У процесі оцінювання завдань для самостійної роботи береться до уваги цілісність, системність, послідовність наданої інформації, уміння формулювати висновки; творчий характер виконання письмового завдання.

- Кожне завдання оцінюється за критеріями: повнота розкриття теми, наукова обґрунтованість, аналітичність, самостійність мислення, оформлення.
- Обсяг есе та аналітичних записок — 1–2 сторінки (шрифт Times New Roman, 14 пт, інтервал 1,5).
- Таблиці та схеми мають бути структурованими, наочними та містити посилання на джерела.
- Використовуйте не менше 3–5 наукових джерел для кожного завдання, серед яких мають бути іноземні публікації.
- При підготовці клінічних аналізів дотримуйтеся принципів конфіденційності та етичних стандартів.
- Рефлексивні есе передбачають особистісне осмислення матеріалу з опорою на теоретичні положення.
- Завдання виконуються індивідуально, якщо не зазначено інше.
- Роботи подаються в електронному вигляді у визначені терміни (у Google Classroom).

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
90-100	A	відмінно
82-89	B	добре
75-81	C	добре
68-74	D	задовільно
60-67	E	задовільно
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

СХЕМА НАРАХУВАННЯ БАЛІВ

Денна форма

Відвідування лекційних занять – 1 бал за 1 лекційне заняття (1*8=8 балів)

Активність здобувача освіти на практичних заняттях – 2 бали за 1 практичне заняття (2*16=32 бали)

Виконання завдань для самостійної роботи (1 завдання на вибір з кожної теми) – 2,5 балів за 1 завдання (2,5*8=20 балів).

Денна форма навчання				Екзамен	Всього
Тема 1	Тема 2	Тема 3	Тема 4		

<i>Л</i>	<i>П</i>	<i>СР</i>	<i>Л</i>	<i>П</i>	<i>СР</i>	<i>Л</i>	<i>П</i>	<i>СР</i>	<i>Л</i>	<i>П</i>	<i>СР</i>	40	100
1	2	2,5	1	4	2,5	1	4	2,5	1	4	2,5		
Тема 5			Тема 6			Тема 7			Тема 8				
<i>Л</i>	<i>П</i>	<i>СР</i>	<i>Л</i>	<i>П</i>	<i>СР</i>	<i>Л</i>	<i>П</i>	<i>СР</i>	<i>Л</i>	<i>П</i>	<i>СР</i>		
1	4	2,5	1	4	2,5	1	6	2,5	1	4	2,5		

Л – відвідування лекцій

П – активність здобувача освіти на практичному занятті

СР – виконання завдання для самостійної роботи

Заочна форма

Відвідування лекційних занять – 4 бали за 1 лекційне заняття (4*2=8 балів)

Активність здобувача освіти на практичних заняттях – 6 балів за 1 практичне заняття (6*2=12 балів)

Виконання завдань для самостійної роботи (2 завдання на вибір з кожної теми) – 2,5 балів за 1 завдання (2*2,5*8=40 балів).

Заочна форма навчання												Екзамен	Всього
Тема 1			Тема 2			Тема 3			Тема 4			40	100
Л	П	СР	Л	П	СР	Л	П	СР	Л	П	СР		
4	-	5	-	-	5	4	-	5	-	6	5		
Тема 5			Тема 6			Тема 7			Тема 8				
Л	П	СР	Л	П	СР	Л	П	СР	Л	П	СР		
-	-	5	-	6	5	-	-	5	-	-	5		

Л – відвідування лекцій

П – активність здобувача освіти на практичному занятті

СР – виконання завдання для самостійної роботи

Умови відпрацювання пропущених занять

Способи відпрацювання занять (один варіант на Ваш вибір):

1. У разі пропущеного лекційного заняття виконайте 1 індивідуальне завдання на вибір з теми, з якої було пропущене заняття.

2. У разі пропущеного практичного заняття виконайте 2 індивідуальні завдання на вибір з теми, з якої було пропущене заняття.

3. Можливості для неформальної освіти: відповідно до Положення про порядок визнання результатів навчання, отриманих у неформальній та/або інформальній освіті у ДЗВО

«Університет

менеджменту

освіти»

(http://umo.edu.ua/images/content/document/norm_2/2022_1Положення%20про%20неформальну%20та%20інформальну.pdf) здобувачі мають можливість перезарахувати результати навчання шляхом неформальної освіти, що за тематикою, обсягом вивчення та змістом відповідають як навчальній дисципліні в цілому, так і її окремому розділу, темі (темам), індивідуальному завданню (курсній роботі, контрольній роботі тощо), які передбачені робочою програмою (силабусом) даної навчальної дисципліни та отримані шляхом навчання на платформах Coursera, Udemy, edX тощо. Рекомендовані онлайн-курси:

1. Вступ до медіації (<https://surl.li/vgkkrd>).
2. Діалог та медіація: шлях до порозуміння (<https://surl.li/jqpmfw>).
3. Навички діалогу та медіації (<https://surl.li/jnoett>).
4. Медіація як спосіб врегулювання сімейних конфліктів (спорів) (<https://surl.li/fxnmdi>).
5. Правова компетентність медіатора у сімейних конфліктах (спорах) (<https://surl.li/yjtwqf>).

6. Міжнародний тренінг з медіації для українців (<https://surl.li/ivjvjt>).

12. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

БАЗОВА

1. Адвокат та медіація : практичний посібник / за заг. ред. Л. Романадзе. Київ : НААУ, 2022. 128 с.
URL: <https://unba.org.ua/assets/uploads/publications/Адвокат%20та%20медіація.pdf>
2. Альтернативні способи вирішення цивільних спорів за законодавством України : навч. посібник / О. Верба-Сидор, У. Воробель, Н. Грабар, А. Дутко, Ю. Юркевич ; за ред. Ю. Юркевича. Львів : ЛНУ ім. І. Франка, 2021. 264 с.
URL: https://dspace.lvduvs.edu.ua/bitstream/1234567890/3835/1/verba-sydor_26-05-21.pdf
3. Вілкінсон М. Секрети фасилітації: SMART-посібник із результативної роботи в групі / пер. з англ. Київ : Наш Формат, 2021. 400 с.
4. Директива 2008/52/ЄС Європейського парламенту і Ради від 21.05.2008 про деякі аспекти медіації у цивільних та комерційних справах.
URL: <https://ukrmediation.com.ua/images/DOCS/Model-documents/mediation-directive-ukr.pdf>
5. Про медіацію: Закон України № 1875-IX від 16.11.2021.
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1875-20#Text>
6. Калениченко Р. А., Коханець А. С. Конфліктологія і психологія управління : навч. посібник. Київ : Компрінт, 2021. 167 с. URL: <https://files.znu.edu.ua/files/Bibliobooks/Inshi66/0048705.pdf>
7. Конституція України від 28.06.1996.
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>
8. Медіація у професійній діяльності юриста : підручник / авт. кол.: Т. Білик, Р. Гаврилюк, І. Городиський та ін. ; за ред. Н. Крестовської, Л. Романадзе. Одеса : Екологія, 2019. 456 с. URL: <https://sk.ua/wp-content/uploads/2018/01/медіація-підручник.pdf>
9. Рахліс В. Л., Павленко О. О. Переговори і медіація : підручник для підготовки професійного переговорника. Харків : Фоліо, 2020. 368 с.
10. Цивільний процесуальний кодекс України (глава 4 «Врегулювання спору за участю судді»). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1618-15>
11. Медіація.UA: нові підходи та інструменти менеджменту конфліктів у сучасних умовах : колект. монографія / за ред. О. А. Седашової, О. М. Карпової. Київ : Університет економіки та права «КРОК», 2022. 185 с.
URL: https://library.krok.edu.ua/media/library/category/monografiji/siedashova_karpova_0001.pdf

ДОПОМІЖНА

1. Белозерцева-Баранова Ю. Є., Скороходова Ю. В. Навички комунікації та фасилітації при консультуванні пацієнтів без фізичного контакту. *Сучасні напрями змін в управлінні охороною здоров'я: модернізація, якість, комунікація*. 2024. С. 129–131.
URL: <https://doi.org/10.36059/978-966-397-406-4-34>
2. Близнюкова О. М., Галушко Л. Я., Мельничук І. Я. Прийняття управлінських рішень як процес: можливості застосування фасилітації. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Психологія*. 2022. № 2. С. 100–103.
URL: <https://doi.org/10.32782/psy-visnyk/2022.2.20>
3. Божко І. Робота шкільної служби медіації. *Distance Education in Ukraine: Innovative, Normative-Legal, Pedagogical Aspects*. 2024. № 4. С. 177–186.
URL: <https://doi.org/10.18372/2786-5495.1.18893>
4. Бондарчук Н., Мошківська Н. Сучасні тенденції впровадження медіації в Україні. *Entrepreneurship, Economy and Law*. 2020. № 6. С. 11–15.
URL: <https://doi.org/10.32849/2663-5313/2020.6.02>

5. Борисова, Ю. В. Роль соціальної послуги медіації в урегулюванні подружніх конфліктів. *Науковий вісник Ужгородського національного університету: Серія: Психологія* / редкол.: У. Б. Михайлишин (голов. ред.), О. Т. Смуk, В. М. Корольчук та ін. – Ужгород : Видавничий дім «Гельветика», 2024. Вип. 1. С. 42–46. URL: <http://psy-visnyk.uzhnu.uz.ua/index.php/psy/article/view/273/351>
6. Волкова Н. О. Архітектура спілкування в медіації: стратегічні інструменти діалогу. *Права людини та публічне врядування*. 2025. С. 320–323. URL: <https://doi.org/10.36059/978-966-397-501-6-84>
7. Горанін В. Ю., Волженцева І. В. Концепція «Peer-to-peer» як різновид ефективної фасилітації «ветеран – ветерану» в навчальному процесі. *Третій рівень освіти в Україні: становлення та тенденції*. 2023. URL: <https://doi.org/10.36059/978-966-397-331-9-2>
8. Державний стандарт соціальної послуги медіації : Наказ М-ва соц. політики України від 03.06.2024 № 269-Н : станом на 29 серп. 2024 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1160-24#Text>
9. Деркач В.В. Конституційно-правове забезпечення розвитку медіації в Україні. *Часопис Київського університету права*. Український науково-теоретичний часопис. 2023. № 1. С. 56-60. URL: <https://cutt.ly/f67Puzu>
10. Закон України «Про медіацію» : науково-практичний коментар / Інститут права та суспільних відносин Університету «Україна». Київ, 2022. URL: https://uu.edu.ua/upload/Nauka/naukovi_vydannia/komentar_pro_mediaciju_compressed.pdf
11. Івацко Т. Моделі медіації: практика та механізми впровадження. *Науковий вісник Вінницької академії безперервної освіти. Серія «Екологія. Публічне управління та адміністрування»*. 2023. № 4. С. 82–88. URL: <https://doi.org/10.32782/2786-5681-2023-4.12>
12. Ізбаш О. О. Міжнародний досвід запровадження медіації. *Kyiv Law Journal*. 2023. № 3. С. 33–38. URL: <https://doi.org/10.32782/klj/2023.3.5>
13. Калашлінська М. В. Забезпечення конфіденційності в медіації політичних конфліктів. *Політичне життя*. 2024. № 1. С. 33–39. URL: <https://doi.org/10.31558/2519-2949.2024.1.5>
14. Каращук К. Інститут медіації У Бельгії. *Актуальні питання у сучасній науці*. 2024. № 5(23). URL: [https://doi.org/10.52058/2786-6300-2024-5\(23\)-537-546](https://doi.org/10.52058/2786-6300-2024-5(23)-537-546)
15. Каращук К. Процедура медіації та примусове виконання угоди за результатами медіації у ФРН. *Наукові інновації та передові технології*. 2024. № 4(32). URL: [https://doi.org/10.52058/2786-5274-2024-4\(32\)-386-393](https://doi.org/10.52058/2786-5274-2024-4(32)-386-393)
16. Карпенко З., Гуляс І. Поетична психотерапія як засіб фасилітації духовної трансформації особистості. *Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія 12. Психологічні науки*. 2021. С. 35–47. URL: [https://doi.org/10.31392/npu-np-series12.2021.13\(58\).04](https://doi.org/10.31392/npu-np-series12.2021.13(58).04)
17. Корж В. Медіація в роботі соціального працівника з сім'єю: кваліфікаційна робота. Чернівці: 2024. 71 с. URL: https://archer.chnu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/12004/m_educ_2025_001.pdf?sequence=1&isAllowed=y
18. Костира І. В., Анохіна А. О. Використання ефекту соціальної фасилітації для формування лідерських якостей у майбутніх психологів : thesis. 2019. URL: <http://repository.kpi.kharkov.ua/handle/KhPI-Press/45217>
19. Косьміна М., Лютий В. Програми шкільної медіації в Україні. *Grail of Science*. 2022. № 22. С. 77–81. URL: <https://doi.org/10.36074/grail-of-science.25.11.2022.12>
20. Кухарчук П. Державна політика впровадження медіації в Україні. *Актуальні питання у сучасній науці*. 2024. № 4(22). URL: [https://doi.org/10.52058/2786-6300-2024-4\(22\)-382-392](https://doi.org/10.52058/2786-6300-2024-4(22)-382-392)

21. Кухарчук П. Механізми медіації в країнах Європейського Союзу. *Наукові інновації та передові технології*. 2024. № 2(30). URL: [https://doi.org/10.52058/2786-5274-2024-2\(30\)-166-176](https://doi.org/10.52058/2786-5274-2024-2(30)-166-176)
22. Молдованов А. Аспектний аналіз проблеми фасилітації. *Перспективи та інновації науки*. 2023. № 9(27). URL: [https://doi.org/10.52058/2786-4952-2023-9\(27\)-293-302](https://doi.org/10.52058/2786-4952-2023-9(27)-293-302)
23. Мурач Д., Гончарова А. Міжнародна практика реалізації сімейної медіації. *Грааль науки*. 2022. № 11. С. 99–101. URL: <https://doi.org/10.36074/grail-of-science.24.12.2021.016>
24. Новосад І. В. Роль медіації в діяльності юридичної клініки. *Історико-правовий часопис*. 2023. Т. 21, № 2. С. 49–53. URL: <https://doi.org/10.32782/2409-4544/2023-2/7>
25. Озерський І. В. Актуальні проблеми медіації в юрисдикційному процесі України : навч. посіб. / І. В. Озерський. – Миколаїв : Вид-во ЧНУ ім. Петра Могили, 2020. – 248 с. URL: <https://dspace.chmnu.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/353/1/Озерський%20І.%20В.%20Актуальні%20проблеми%20медіації%20у%20юрисдикційному%20процесі%20України.pdf>
26. Оніпко З. Особливості застосування педагогічної фасилітації в процесі підготовки майбутніх фахівців з вищою освітою. *Наука і техніка сьогодні*. 2024. № 6(34). URL: [https://doi.org/10.52058/2786-6025-2024-6\(34\)-583-592](https://doi.org/10.52058/2786-6025-2024-6(34)-583-592)
27. Протас О. Медіація як технологія соціального супроводу дітей, які перебувають в складних життєвих обставинах. *Актуальні питання гуманітарних наук*. 2022. Вип 52. Т. 3. С. 178–183. URL: <https://doi.org/10.24919/2308-4863/52-3-26>
28. Результативний конфлікт: незгода - це сила, що працює на вас/ Пітер Т. Коулман, Роберт Фергюсон ; пер. з англ. Інни Софієнко ; ред. І. Чиркова - Київ : Наш формат, 2017.
29. Синиця А. Особливості бізнес-медіації. *Юридична газета*. 2019. 17 верес. С. 41.
30. Слінько Т. М., Грибовська А. А. Інститут медіації: конституційно-правові аспекти. *Право.ua*. 2023. № 4. С. 18–23. URL: <https://doi.org/10.32782/law.ua.2023.4.3>
31. Собкович В. Застосування медіації при вирішенні сімейних спорів. *Наукові перспективи (Naukovi perspektivi)*. 2025. № 5(59). URL: [https://doi.org/10.52058/2708-7530-2025-5\(59\)-2151-2166](https://doi.org/10.52058/2708-7530-2025-5(59)-2151-2166)
32. Суліцький В. Переговори в соціальній роботі. Ввічливість. *Humanitas*. 2023. № 1. С. 116–124. URL: <https://doi.org/10.32782/humanitas/2023.1.17>
33. Чичекова Г. С. Психологічні аспекти сімейної медіації : магістерська робота. 2021. URL: <https://dspace.znu.edu.ua/jspui/handle/12345/6468>
34. Шарафін О. В. Правові засади гуманістичності медіації. *Права людини та публічне врядування*. 2025. С. 356–359. URL: <https://doi.org/10.36059/978-966-397-501-6-94>
35. Шестак Л. В., Федоренко Д. В. Проблематика медіації в адміністративному процесі. *Дніпровський науковий часопис публічного управління, психології, права*. 2023. № 5. С. 132–136. URL: <https://doi.org/10.51547/ppp.dp.ua/2023.5.23>
36. Шинкар Т. Розвиток інституту медіації в Україні як альтернативного способу врегулювання спорів. *Національні інтереси України*. 2025. № 8(13). URL: [https://doi.org/10.52058/3041-1793-2025-8\(13\)-505-521](https://doi.org/10.52058/3041-1793-2025-8(13)-505-521)
37. Яновицька А., Гусонька З. Стандартизація медіації. *Актуальні питання у сучасній науці*. 2024. № 2(20). URL: [https://doi.org/10.52058/2786-6300-2024-2\(20\)-596-604](https://doi.org/10.52058/2786-6300-2024-2(20)-596-604)
38. Яременко О., Кононенко В., Назаренко М. Інституціоналізація медіації як ефективного інструменту врегулювання спорів з органами місцевого самоврядування: зарубіжний досвід та українські перспективи. *Наукові перспективи (Naukovi perspektivi)*. 2025. № 2(56). URL: [https://doi.org/10.52058/2708-7530-2025-2\(56\)-693-704](https://doi.org/10.52058/2708-7530-2025-2(56)-693-704)
39. Bakhmach L. The conception and significance of facilitation in the studies of foreign scientists. *Visnyk Taras Shevchenko National University of Kyiv. Pedagogy*. 2019. № 2 (10). P. 5–8. URL: <https://doi.org/10.17721/2415-3699.2019.10.01>

40. Horislavska I. Correlation of mediation as an alternative way to protect civil rights and interests and tort liability. *Law. Human. Environment*. 2023. № 14(1). P. 23-36. URL: <https://doi.org/10.31548/law/1.2023.23>
41. Lukashova L. Scientific approaches to evaluation of efficiency of facilitation of small business development. *State and regions. Series: Economics and Business*. 2020. № 3(114). URL: <https://doi.org/10.32840/1814-1161/2020-3-10>
42. Lukashova L. The theories and models of facilitation of entrepreneurial activity. *Herald UNU. International Economic Relations And World Economy*. 2019. № 27. URL: <https://doi.org/10.32782/2413-9971/2019-27-19>
43. Ndirang M. Why is Professional Mediation is a Tool for Social Workers, Child Protection & Carers. URL: <https://www.linkedin.com/pulse/why-professional-mediation-tool-social-workers-child-carers-ndirangu>
44. Norutė R., Garšvė L. Mediation principles in social work. *Professional studies: Theory and Practice*. 2021. № 8 (23). P. 94-102. URL: <https://svako.lt/uploads/svako-pstp-2021-8-23-94-102.pdf>
45. Patsurkivskyy P., Havrylyuk R. Mediation as a value and chance for Ukraine. *Legal Bulletin*. 2021. P. 54–62. URL: <https://lbku.krok.edu.ua/index.php/legal-bulletin/article/view/317>
46. Stepanenko V. Means of facilitation in the formation of critical thinking of students of higher education in socioeconomic specialties. *Bulletin of Luhansk Taras Shevchenko National University*. 2022. № 6 (354). P. 86–91. URL: [https://doi.org/10.12958/2227-2844-2022-6\(354\)-86-91](https://doi.org/10.12958/2227-2844-2022-6(354)-86-91)
47. Using mediation to help you separate. URL: <https://www.citizensadvice.org.uk/family/how-to-separate1/mediation-to-help-you-separate/>

ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

1. Електронна бібліотека НАПН України. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/>
2. Міжнародна асоціація фасилітаторів (IAF). URL: <https://www.iaf-world.org/>
3. Національна асоціація медіаторів України (НАМУ). URL: <https://namu.com.ua/>
4. Українська академія медіації. URL: <https://ukrmediation.com.ua/>
5. UN Peacemaker. URL: <https://peacemaker.un.org/>
6. OSCE Conflict Prevention Centre. URL: <https://www.osce.org/conflict-prevention>
7. Mediate.com – міжнародний портал з медіації. URL: <https://www.mediate.com/>
8. European Mediation Training for Practitioners of Justice (EMTPJ). URL: <https://www.euromed-justice.eu/>
9. An Introduction to Family Mediation for Social Workers. *YouTube*. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=OKVVzYM7tsQ>